

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Iz državnega zbora.

Na Dunaji 30. marca. 1889.

(Konec.)

Poslanec dr. Suess govoril je celi dve uri. Vse je bilo seveda radovedno, kaj bode povedal. Že teden dni prej pravil mi je sorodnik njegov, da se pripravi Suess za velikanski govor proti konfesionalni šoli. Dobro, mislili smo si, povedal nam bode pač kaj nenavadnega. No zmotili smo se. Zgodovinska fakta brez prave zveze z nalogo govornikovo, vzgledi in primerljaji, nabrani po vseh kotih, o katerih se mora reči, da jih je govornik za lase privlekel, ne prouzučujoč pravega utisa in tam zakrit, a vender umeven zaščit židovstva — to je bilo skoro vse, kar smo slišali. Večkrat je bil Suess prav melanholičen, da se nam je kar smilil. Kdor ve, kake zmožnosti ima ta mož in kako bogastvo vednostno imenuje lahko s ponosom svoje, pričakoval je pač od njega nekaj drugega. Da se je tudi sicer Slovencev spomnil, si lahko mislimo. Rekel je tudi: „Če bi bil kdo zahteval pred 30 ali 40 leti slovensko gimnazijo, ali bi mu ne bili rekli, da je norec?“ To je odgovoril kratki opazki poslanca Nabergoja.

Ponos Nemca, pravi govornik, je zvesto branjenje načel duševne svobode. Z vsem dolgim govorom svojim pokazal je Suess pač, kako so mu znane razne vede, koliko se je učil, koliko mislil, a naloge svoje, kot govornik proti konfesionalni šoli, ni nikakor častno rešil. — Ker so galerije z velikim nemirom skazovale svoje priznanje Suessu, pretil jim je predsednik, da jih sprazni, če ne bodo mirne.

Potem se vsprejme po predlogu poslanca dr. Pscheiden-a s 124 glasovi proti 100 konec seje.

V večerni seji govoril je glavni govornik pro poslanec dr. Kathrein.

Govornik zagovarja jako gorko konfesionalno šolo in očita levici, da je pač poslala v boj najboljše svoje moči, da pa ni nobeden govornikov v resnici pobil stvarne zahteve konfesionalne šole.

Poslanec odgovarja Wurmbrandtu in Suessu. Mi ljubimo, pravi govornik, svoj narod in svojo materinščino, a lastnost Nemcev, da zatirajo druge narode, pač ni hvalevredna. Boj za šolo prouzočili so nemški liberalci. Če hočete liberalci miru, kakor pravi Suess, ravnajte drugače. Vprašanje šolsko se ne more razsojevati po razmerah absolutizma, kakor hoče Wurmbrandt, v 19 stoletji mora se rešiti to vprašanje v svobodnih razmerah. Boj bode vedno, huji in kdo bode konečno zmogel, se bode videlo, liberalci nemški sigurno ne. Mi katoličani, pravi poslanec, bojevali se bodemo za svojo stvar brez strasti, a z navdušenjem in srčnostjo, ki nam jo vzbuja naša stvar in ljubezen do otrok. Bojevali se bodemo vztrajno, a z upom v zmago.

Poslanec dr. Vitezić oglasi se za stvaren popravek. On pobija čvrsto Wurmbrandta, ki je napal škofa Strossmayerja in njegovo ravnanje. Govornik slavi narod hrvatski, njegove čile lastnosti in pravi, da je brzojav, ki ga je poslal mecen jugoslovanski v Kijev jako umerjen in ne priča nikakor proti patrijotizmu ali katoliškemu mišljenju škofa Strossmayerja, kakor upijo in so upili liberalci nemškožidovski.

Reči moramo, da je g. dr. Vitezić jako umestno ravnal, da je branil slavnega moža, katerega se odsotnega tako ničevno napada.

Potem slede še mnogi stvarni popravki in člen „šola narodna“ se vsprejme.

Ostali oddelki naučnega budgeta vsprejmo se brez debate.

Preminele so tako tudi ministru Gauču neprijetne ure dolge razprave njegovega budgeta. Duhovi bili so večkrat razburjeni in ostro borili sta se glavni stranki. Naučni minister ima svoj budget; kako ga bode porabil in koliko pridobimo mi Slovenci, ne vemo še. Ponižnost je sicer tudi čednost, vsaj se tako imenuje, a negovali naj bi jo res in dalje le šiloglavci, ki jo tako radi utepajo topoglavcem. V resnem boji je ne trebamo. Obljube, ki smo jih shranili, čakajo spolnitve svoje. Obljube so to narodu, ki si je že priboril veljavo svojo. Zlasti v šolski razpravi letošnji se je to videlo, saj so od-

govarjali vsak dan in jako pridno glavni zastopniki nasprotnikov poslancem našim in otepali narod slovenski z vso jezo in to uprav zato, ker si je pogumno priboril svojo vrednost.

Govor drž. poslanca profesorja Sukljeja v državnem zboru dne 26. marca 1889.

(Konec.)

Sedaj prehajam k poslednji točki, o katerej se ne strinjam z gospodom poslancem Dumreicherjem.

Izrekel je nekaj prav čudnega. Kolikor poznam njegovo govorniško zmožnost, mikajo ga posebno protistavki, segačejo ga zlasti posebnosti, in nagon, ki tiči v njegovi prirodi, ga je silil, da je izgovoril klasično besedo o avstrijskih Slovanih. „Oni so vedno nezadovoljniji, če se jih zadovoljuje.“ Logični sklep je torej: „Oni so najzadovoljniji, če se jim vse odreka.“ Zlasti kar se tiče Slovencev, obžalujem, da se še le poslednji čas gospod baron Dumreicher bolj zanima za nas, dočim mu je razvijanje političnega našega življenja poslednjih štirideset let še terra incognita.

Ko bi znal slovenski, navel bi mu lahko iz naše 20goldinarske literature, kakor jo je blagovoljno označil, interesantno monografijo z naslovom: „Slovenci in 1848. leto“. To je delo na podlagi temeljitega proučevanja virov — to vam lahko spričujem kot strokovnjak — vestno in pridno izdelano.

Če pogledam to delo, zdi se mi, da je prava sreča za gospoda barona Dumreicherja in zdravje njegovo, da ni imel časti, da bi bil v državnem zboru 1848. Sedaj ga že razdraži, če Slovenci hočejo na Koroškem slovenske ljudske šole in par bornih paralelk na spodnji gimnaziji. Kaj bi bil rekel, ko bi bil sedel 1848. in 1849. leta v Kromerškem državnem zboru, kjer Ljubljanci neso nič manj zahtevali, kakor da se osnuje slovensko vseučilišče v Ljubljani. (Čujte! na desnici.)

Peticija se je res predložila.

V septembru 1848. leta je bilo, ko je jeden poslanec s Kranjskega predlagal, da se vlada pozivlje, da osnuje vseučilišče v Ljubljani in to, gospoda moja, ni bil noben onih divjih fanatikov, onih

LISTEK

Troje srečanj.

(Ruski spisal J. S. Turgenjev, preložil Ivan Gornik.)

I.

(Dalje.)

Zvoka čakala je, živega glasu čakala je ta mirna tišina — a vse je molčalo. Slavci so davno prestali peti — a hipno žužanje mimoletčega žužka, lahko pluskanje inale ribe v ribniku za lipami koncem vrta, daljen krik na polji, tako daljen, da ga uho ni moglo razločiti, je-li človek zakričal ali zver, ali tica, kratek, hiter topot po cesti: vsi ti slabi glasovi, ta šumenja podvajali so le tišino... Sreče kopernelo je v meni zbok nejasnega čuvstva podobnega ne pričakovanju ne spominu na srečo, nesem se smel ganiti, stal sem mirno pred mirnim vrtom oblitim od luninega svita in rose, in sam ne vem, čemu, gledal sem nepremično na oni okni motno rudeči v mehki polusenci, ko se je najedenkrat začul v domu akord — začul se je in plul kakor val... Razdražljivo — zvonki zrak odmeval je... nehoté sem vzdrltel.

Takoj za akordom začul se je ženski glas... Željno sem pričel poslušati — in... morem-li iz-

raziti svoje začudenje... pred dvema letoma slišal sem v Italiji v Sorentu isto pesen, isti glas... Dà, dà...

Veni pensando a me segretamente...

To so, spoznal sem jih, to so oni zvoki... Tako-le je bilo. Vračal sem se od dolgega sprehoda ob morskem obrežji domov. Brzo sem šel po ulici; davno že je nastala noč — prekrasna noč, južna, ne tiha in žalostno zamišljena, kakor pri nas, ne! vsa svitla, razkošna in krasna, kakor srečna ženska v cvetu let: luna svetila je neverojetno žarno; velike, svitle zvezde migljale so na temnosinjem nebu, ostro ločile so se črne sence od zemlje rumeno osvitljene. Na obeh straneh ulice stale so kamenite vrtno ograje, pomerančna drevesa dvigala so nad njimi svoje krive veje, zlate kroglice težkih plodov videle so se zdaj jedva, skrite mej zapletenim listjem, zdaj rdele so jarko ošabno pokazavši se na luno. Na mnogih drevesih je nežno belelo cvetje; vzduh bil je ves napolnjen z blagovonjem, omotno-močnim, ostrim in skoro težkim, dasi neizrazno sladkim. Šel sem in, priznavam, ker sem bil že navajen vseh teh čudes, mislil sem samo, kako bi dospel čim preje do svoje gostilne, ko se je hipoma iz malega paviljona postavljenega nad steno ograje, ob koji sem spešil, začul ženski glas. Pel je neko meni neznano pesen in v zvokih nje-

govih bilo je nekaj tako vabljivega, zdelo se je, kakor bi bil prodihnen strastnega in radostnega pričakovanja, katero so izražale besede pesni, da sem takoj nehote obstal in dvignil glavo. Paviljon imel je dve okni, a na obeh spuščene sta bili oknici in skozi njune ozke deščine je jedva bil mračen svet. Ponovivši dvakrat — vieni, vieni, zamrl je glas, čulo se je lahko zvenenje strun kakor gitare padše na preproge, obleka je zašumela, pod je na lahno zaskripnil. Pasovi svitlobe izginili so na jednem oknu... nekdo pristopil je znotraj in se naslonil nanje. Stopil sem dva koraka nazaj. Najedenkrat zaropotale so oknice in se odprle. Vitka ženska, vsa v beli obleki pomohila je hitro skozi okno svojo prekrasno glavo in pomolivši mi roko spregovorila: „Sei tu?“ Mil sem v zadregi, vedel nesem kaj reči, a v istem hipu je že neznanka z lahkim krikom odskočila, oknice so se zaprle in luč v paviljonu pomračila se je še bolj, kakor bi jo bil kdo odnesel v drugo sobo. Ostal sem miren in dolgo se nesem mogel zavedeti. Obraz ženske, ki se mi je tako nepričakovano prikazala, bil je pravilno krasen. Prehitro je izginil izpred mojih oči, da bi mogel takoj zapomniti si vsako potezo, a občni utis bil je nepopisno silen in globok... Že tedaj sem čutil, da tega obraza na veke ne pozabim. Mesec je obseval baš steno paviljona, ono okno, kjer se mi je

zaslepljenih slovanskih šovinistov, kakor nas naravno nazivlje gospod baron Dumreicher.

Da mož v tem oziru ni bil prenapetnež, to gospoda moja, posnemate iz tega, da ga je Schmerling naredil za deželnega predsednika na Kranjskem. (Čujte! Čujte! na desnici.) Ta predlog stavlja je namreč dr. Ulepič. Dne 5. oktobra 1848 je res tudi dala tedanja vlada, ki je šla tu dalje nego častiti gospod naučni minister, pozitivno obljubo, da hoče lotiti se osnove slovenskega vseučilišča v Ljubljani in pozvala „Slovensko društvo“ v Ljubljani, da naj naznani strokovnjake, ki bi mogli takoj začeti s predavanjem o civilnem in kriminalnem pravu. To se je tudi zgodilo in bode morda gospoda poslanca Russa zanimalo, da so zares možje, ki so bili pozneje nemški vseučiliški profesorji — jaz omenjam dr. Skedla in dr. Kranjca v Gradci — imeli taka predavanja.

To se je zgodilo, kakor že rečeno, dne 5. oktobra 1848. leta. Pa ne zadosti — prosim v tem oziru pregledati državnozbornske obravnave Kromerizkega državnega zbora zvezek 4. in 5. — ta predlog je dr. Ulepič z interpelacijo v Kromerizi obnovil in na interpelacijo mu je odgovoril grof Stadion, izrecno izjavivši, da osnovo vseučilišča v Ljubljani zmatra za potrebno in koristno in da ta zahteva izvira naravnost iz narodne enakopravnosti. (Čujte! Čujte! na desnici.)

In, gospoda moja, kako daleč, kako strašno daleč smo z možmi 1848/49. leta, kako smo pomanjšali zahteve svoje in to iz dveh kaj enostavnih razlogov. Jedenkrat z ozirom na skupni položaj države in težavne razmere, ki silijo k zdržljivosti in zmernosti vsako patrijotično mislečo stranko. (Dobro! Dobro! na desnici.) Potem zaradi tega, ker sme postali realni politiki. Tako so stvari. Zopet prepuščam Vam, da sodite sami, koliko je bil gospod Dumreicher prav in dobro poučen pri poslednjem govoru.

Tako bi Vam mogel vse, kar je povedal gospod poslanec Dumreicher o Slovencih v dveh dolgih urah od začetka do konca razkrojiti in zavriniti.

Tega pa ne storim. Dolžen sem mu svojo srčno zahvalo za njegove izpeljave. Že obširnost njegovega govora dokazuje, da mora biti to utemeljeno, kar mi zahtevamo. (Poslanec Klun: Res je!) kajti zaradi neutemeljenih stvari se nikdo toliko ne razunaje. (Poslanec dr. Forreger: To je pravi dokaz!) Gospodu poslancu Foreggerju sem že poprej povedal, da na klice ne bodem odgovarjal. Imam premalo časa, na drugi strani pa gospod poslanec v mojih očeh toliko ne velja, da bi odgovarjal na klice njegove. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Sedaj hočem ostaviti gospoda barona Dumreicherja, mogoče je, da se pozneje snideva še in prehajam k velikemu šolskemu vprašanju.

Dovolite mi, da se ob kratkem bavim še z nekim govorom od te (desne) strani, kateri me je napolnil z začudenjem.

Priznati moram, da mi je nekaj naredil razumljivo, kar prej nesem razumel, kako da človeška nedovoljnost more iz nič nekaj napraviti. Mislim govor poslanca kmetskih občin Rovdnjskih.

ono pokazala, in, moj Bog! kako krasno so bliščale v njegovem sevu njene temne oči! v kakem težkem valu so se spuščali njeni polurazpuščeni črni lasje na privzdignjeno okroglo ramo! Koliko sramežljive neznosti je bilo v mehki sklonjenosti njene postave, koliko ljubezni v njenem gласu, ko me je poklicala — v tem hitrem a vendar zvonkem šopotu! Prestavši dovolj dolgo na istem kraju odšel sem končno nekoliko v stran, v senco nasprotne ograje in začel od tu z nekakim neumnim nerazumenjem in pričakovanjem gledati na paviljon. Slušal sem ... slušal z napeto pozornostjo ... Čudno zdelo se mi je zdaj neko tibo dibanje za potemnevim oknom, zdaj slišal se je šum in tih smeh. Konečno začuli so se v dalji koraki ... bližali so se. Mož nekako take rasti, kakor jaz, prikazal se je koncem ulice, brzo stopil je k vratom poleg paviljona, katerih jaz preje nesem opazil, potrkal je ne ozrši se, dvakrat z železnim njihovim kladivcem, počakal, „potrkal zopet in zapel poluglasno „Ecco ridente“ ... vratica so se odprle ... brez šuma smuknil je skozi nje. Vstrepetal sem, zmajal z glavo, razprostrl roki in jezno potegnivši klobuk na čelo z nejevoljo odšel domov. Drugi dan sem popolnoma zaman in v največji vročini prehodil dve uri po ulicah mimo paviljona in isti večer odpotoval sem iz Sorenta ne posetivši niti Tassovega doma. (Dalje prih.)

Pazno sem pregledal govor in ga analizoval, kaj najdete v njem? Niti sledu globokejših izvirnih misli, ne glede temeljitega, stvarnega proučavanja in razpravljanja o šolskih vprašanjih, pa tudi ne odsedline zadostnih praktičnih skušenj; kajti kar je zanimivega opazil na sprehodih ob počitnicah na bodočih kmetih in kmetih, vendar ne more veljati za skušnje. Ves govor ni bil drugzga kakor „tönendes Erz und klingende Schellen ein wahres Kökenmödding“, same prazne fraze, pa vendar je govorniško umetnost tega odličnega govornika dobila nenavaden uspeh pri opoziciji. Jedno se mi je čudno zdelo, ravno tako častiti gospod govornik, kakor častita opozicija, ki mu je tako z veseljem pritrjevala, sta prezrla neko malenkost.

Poslanec Gregr je popolnoma pozabil v svojem gorečem zagovoru sedaj obstoječe nove šole, da je bilo podpisano ime njegovo pod predlogom, ki zahteva temeljito premeno nove šole, in častita opozicija je bila pozabila, da je o svojem času časopisje njeno ravno tako hudo obsojalo predlog Mladočehov, kakor Liechtensteinov.

Še neko odkritosrčno priznanje se je pozabilo, namreč nek dogovor z Greuterjem, v katerem je Gregr storil ponudbo: „Vzemite Tirolsko in pustite nam Češko“. Čudil sem se, da opozicija ni prišla s staro molitvijo do sv. Florijana: „Heiliger Florian, Feuerpatron, verschone unsere Häuser, und zünd die anderen an“. (Veselost na desnici.) Priložnost je bila tako lepa. To mi je dokaz, kako pogosto se v teh prestorih mej možmi, ki bi vendar morali biti resni, igrajo komedije in uganjajo burke.

Rekel sem, da zmatram govor gospoda poslanca Gregra stvarno za jako neznamen, če tudi odkritosrčno priznavam govorniško umetnost govornikovo.

Jaz bi tudi ne bil spregovoril o tem, da me neka opazka ne sili, da odgovarjam. Gospod poslanec je zaklical, če nam vzamete novo šolo, se zakrivite napada na narod češki, s tem podsekate obstanek naroda češkega. Če to velja za Čehe, gospoda moja, velja še v veliko večjo meri za številno, kulturno in gospodarski mnogo slabše Slovence. Vsakdo, ki ima pri nas oči, da vidi, mora si reči: Slovenci smo zgubljeni, če se nam ne posreči z elementi omike pronikniti mase naroda, povzdigniti narodne izobraženosti, pa baš ker tako mislim, moram zavračati zaključke poslanca Rovdnjskih kmetskih občin, ker so napačni. S tako sveto gorečnostjo je protestoval proti temu, da bi se zopet uvela stara, konkordatska šola.

Jaz le opominim, da se je zaletel v odprta vrata. Kdo neki misli obnoviti staro konkordatsko šolo, ki je odpravljena za vse čase! Hotel je zagovarjati učitelje. Jaz opominim, da sam pripadam učiteljskemu stanu s ponosno zavednostjo, da sam presrčno želim, da dobi večjo socialno veljavo, utrdi nezavisnost svojo, na drugi strani pa mislim, da nezavisnost učiteljstva ne bode nič trpela, socialno veljavo pa le pridobila, če se preprečijo v bodoče nekatere nerednosti, o katerih smo slišali nedavno. (Odobranje na desnici.) Če se sklicuje na veliko važnost ljudske omike, visoko vrednost, katero more imeti šola za boreče se narode, sklicujem se le na to, da ravno zato razumeti ne morem, kako se argumentuje vse ono, kar je poslednje desetletje nam skušnja pokazala. To mora torej brez upliva ostati na zakonodajo o avstrijskem ljudskem šolstvu.

Ne vem, če je gospod poslanec Gregr nedavno poslušal govor generalnega govornika contra, priporočam, da ta govor ne samo prečita, temveč naj si ga tudi dobro prouči. Izvajanja gospoda barona Dumreicherja so najbolj glasen komentar k onim odobravanjem, s katerimi je pozdravljala opozicija besede češkega poslanca Gregra. (Živahna veselost na desnici.) Če je gospod poslanec Gregr kaj več kakor velik virtuoz retorike, če ima le malo političnega preudarka in previdnosti, odpreti mu mora govor oči na kacic napačnih potih da je, za koga da dela, čegave interese da pospešuje. (Odobranje na desnici.)

Sedaj pridem do glavne stvari, o kateri se je sukala vsa letošnja debata o naučnem budgetu, mislim povedati mnenje svoje o reformi ljudske šole in sicer s stališča praktičnega šolnika, ki se more sklicevati vsekako na večletno delovanje v šoli. Jaz nečem posegati po orožje svoje v naučno statistiko, in inozemske zakonodaje, jaz nesem tako spreten, kakor gospod poslanec Beer, ki ima na razpolaganje mnogo večje znanje in skušnje, a zato bodem raz-

mere razložil z večjo odkritosrčnostjo, kajti da le jedno omenim, to, kar je poslanec za Hartberg povedal o številu mešanih šol v Prusiji, namreč 517, imam še vedno za pravo, če tudi je gospod poslanec Beer temu oporekal. Gospod poslanec si je stvar jako olajšal, držal se je črke izvajanj princa Liechtensteina in zmisla pa ni hotel videti.

Stvar je jako enostavna, jeden sam vzgled bode zadoščal, da vam stvar pojasnim. Vzemimo prusko občino s konfesionalno šolo. V vsej šoli ni ni jednega otroka druge vere. V občino pride žid in pripelje svojega za šolo godnega otroka s sabo. Sredstev nema, pa tudi ne volje, da bi ga dal zasobno poučavati. Do bližnje mešane šole je predaleč, ker po zakonu mora poslati otroka v šolo, pošlje ga v konfesionalno šolo tistega kraja. Šola ostane tako urejena, kakor je bila poprej.

Sedaj vprašam, kateri pameten človek bode prišel zaradi tega, da je v to šolo prišel jeden židek, do zaključka: Izbrisati se mora izmej konfesionalnih šol in uvrstiti mej mešane.

Tako in nič drugače je argumentoval poslanec Beer. Držim se števil, vzetih iz dodatnega snopiča 13. nemške državne statistične pisarne.

Leta 1882. je bilo v Prusiji 32.523 konfesionalnih šol. 4678 teh šol pa so pohajali tudi nekateri otroci druge vere in sicer 1811 jednorazrednic ima manj nego 10, 1181 več nego 10, 1084 večrazrednih manj nego 18 in 420 pa več nego 18 učencev druge vere.

To, gospoda moja, je le naravna posledica, ki izvira iz tega, da je v več krajih mej prebivalstvo primešanih nekaj drugovernikov. Iz tega sklepati, da podatki kneza Liechtensteina neso pravi in se ne ujemajo z dejanskimi razmerami, je pa odločno napačno.

Lahko prav v kratkih besedah vse povem, kar še imam povedati o ljudski šoli in njeni reformi.

Jaz zmatram, da je reforma — podrobnosti ne morem naštevati — potrebna in sicer v treh ozirih. Prvič v zmislu deželne avtonomije; državni temeljni zakon prepušča državnemu zboru določitev načel ljudskega šolstva; namesto tega je pa izšel državni šolski zakon z dne 14. maja 1869, kateri ima že na sebi državnopravni madež, organsko napako, da je zakon, ki določa najmanjše podrobnosti, jednoličen zakon, kateri ima jednake določbe za vse dežele, ne ozirajoč se na kulturne in narodne razlike ter narodnogospodarske difference.

In, gospoda moja, stvar je pomisleka vredna ne le v državnopravnem, temveč v večji meri tudi v pedagoškem oziru. Priznali mi bode, da je šola praktični stvar, služiti ima neposredno življenju, po jedne šablone se tukaj ne sme postopati.

Marsikaj, kar je primerno za šolo v Dunajske okolici ali na Češkem, je naravnost nemogoče in neizvedljivo ter popolnoma neprimerno za gališko huzulsko vas v Karpatih ali pa od Boga zapuščeno dalmatinsko morlaško selo.

Zatorej je neobhodno potrebna reforma v tem zmislu, da se razširi deželna avtonomija v ljudskošolskem zakonodajstvu.

Druga stvar, gospoda moja, se tiče razmer ljudske šole k veri.

V jako pomenljivem govoru z one strani visoke zbornice, s katerim se je gospod poslanec Lippert jako dobro predstavljal, opozorilo se je nas na nasprotje mej človeškim razumom in njegovimi izdelki, znanjem in vero.

Gospoda moja! To nasprotje je — nečem preiskavati, ali je le navidezno ali pa dejansko, to je drugo vprašanje — pri vsakej veri, vznemiruje vsako globokejšo, resnejšo človeško dušo, katera hoče pojmiti najvišje probleme bitnosti. (Tako je! na desnici.) Čemu bi pa to vznemirjenje usiljevali otroku ob času, ko še nema dovolj razuma, da bi mogel s svojimi močmi delovati za poravnanje in spravo teh nasprotij? Znameniti pedagogi nemški — jaz imenujem le Schraderja in Kehra, če tudi bi lahko še več drugih navedel, — so vsled tega, ravno zato, ker naglašajo jednotnost ljudskošolskega pouka, postavili načelo, da ima biti veronauk središče vsega ljudskošolskega pouka in sicer ne mislijo pri tem nejasnega, rekel bi v retortu napravljenega šolmošterskega krščanskega nauka, temveč pozitivno spoznanje z njega dogmami!

Jaz za moj del ne segam tako daleč, a hočem, da se v ljudski šoli vse strogo izogiblje, kar ovira jednotnost pouka, kar bi v mladosti utegnulo ško-

dovati pozitivnemu spoznanju in njega služabnikom.

Veselo me je, da je tudi opozicija naglašala to stališče. Dovolil bi si pa vendar rad jedno opazko. Mari so gospodje prezrli glavno vprašanje, oni ugovor, ki se vedno lahko stavi, če se je v sedaj obstoječem šolskem zakonu postavila kaka kavela, da se harmonija mej šola in cerkvijo, ta toliko naglašana harmonija ljudskošolskega nauka tudi zares ohrani in samovoljno ne kali?

Gospoda moja, ugovarjali mi bode. Zato imamo šolske nadzorne organe, šolska oblastva! Da res je, so krajni, okrajni in deželni šolski nadzorniki, ki pač dobro opravljajo službo svojo! Kako je pa stvar v praksi? V največ slučajih je krajni šolski nadzornik prava ničla, masculus pictus. Deželni šolski nadzornik svete čase jedenkrat ogleda dotično šolo. Zavezan je to storiti v treh letih.

Prava duša v šolskem nadzorstvu je okrajni šolski nadzornik, kje pa imamo jamstvo, da ta ne hodi ravno iste poti, kakor učitelj, katerega bi moral po mojem mnenju pozvati na odgovor? Znano mi je o tem mnogo žalostnih vzgledov — opomnim izrecno, da ne iz moje domovine, temveč iz Dolenje Avstrije — o katerih nečem govoriti, ker se načelno izogibam osebnostim, preveč vzgledov, da bi si mogel misliti, da zakonitega urejenja ni treba.

Nazadnje je reforma še v tretjem oziru potrebna, namreč v narodnem oziru. Kdo odločuje danes o naučnem jeziku v ljudski šoli?

Treba je res že biti precej spreten v zakonih, da bi odgovoril na to vprašanje. Seveda, kdor je več v zakonih, temu je stvar jasna. § 6 državnega šolskega zakona v zvezi s členom 19 osnovnih državnih zakonov daje potrebno navodilo. Pa vzlic temu, gospoda moja, se mnogi deželni šolski sveti na primer štajerski, koroški, isterski itd. prokleto malo brigajo za te določbe.

Zatorej trdim, da nov ljudskošolski zakon, s katerim se hoče reformovati šola, bode moral imeti jasno in točno določbo, s katero se bode zagotovila pravica materinščine, pred vsem materinščina proglasila za naučni jezik, da o tem ne bode nobene dvojbe. (Pritrjevanje na desnici.) Naglašam, da Slovenci ne bomo nikakor pritrdili nobenemu tacemu zakonu, če se ne bode z njim zadovoljilo tej naši opravičeni zahtevi. (Prav res! na desnici.) Gospod poslanec Dumreicher seveda se tukaj z mano ne bode ujemal. Tudi on je govoril o Koroškem.

Navadno je gospod poslanec Ghon, ki nas blagovoljno pouči, če malo pogledamo na Koroško. Gospod poslanec Ghon je meni jako ljub tovariš, le o koroških zadevah je težko govoriti z njim. (Veselost na desnici.) Pa odpustil mi bode, če tudi jako čislam osobo njegovo, vendar ga ne morem zmatrati za avtoriteto v šolskih zadevah. Drugače je s poslancem baronom Dumreicherjem, z možem, ki velja v njegovih krogih za avtoriteto v šolskih vprašanjih, po mojem notranjem prepričanju prav po krivici, kateri z neko samozavestjo posega v naučno debato, o katerem mislijo nekateri ljudje, da ga bodo videli na ministerski klopi kot zastopnika šolstva, če nas kedaj Bog blagoslovi z vlado Chlumceki-Plenerjevo. (Klici na desnici: Oho!) Tacega poslanca, katerega beseda mnogo več velja, moram vendar vprašati, če pozna knjižico, katere je naslov: „Gesetze und Verordnungen, betreffend die allgemeinen Volksschulen in Kärnten.“ Iz te se lahko takoj prepriča, da na koroških ljudskih šolah slovenščina niti učni predmet ni. (Čujte, čujte! na desnici.)

Tu imate učni načrt, vsi predmeti, od veronauka do telovadbe, in ženskih ročnih del so navedeni; nikjer pa ne najdete zaznamovane „slovenščine“, o pouku v materinščini ni nikjer govora (Čujte! Čujte! na desnici) in le tako mimogrede je omenjeno pri „nemškem učnem jeziku“ sledeče (čita): „Za utrakvistične šole v prvem letu jezikovni in nadzorni nauk ozirajoč se na predmete, ki so otroku v bližini, v slovenščini in pri drugem oddelku se slovenščina v šolah, ki so se na Koroškem osnovala za slovenske otroke in katere pohaja slovenska mladina, slovenščina le toliko uči, kolikor je treba, da se polagoma omogoči pouk v nemščini.“

Vprašam gospoda barona Dumreicherja, če za njega ni načelnih prav, če ima toliko poguma, da zagovarja sedanje koroške šolske razmere, ali sta popolnoma pozabljena državni šolski zakon in naš šolski in učni red? Če mu že za narod več ni, bi se vsaj še usmilil njegove toli proslavljene nove

šole. Tu sta le dve alternativni, izbirati imate le mej dvema stvarima; ali je slovenska mladina na Koroškem toli nadarjena in toliko prekaša nemško da more vzlic težavam izvirajočim iz neznanja učnega jezika doseči učni smoter, in jaz jedva morem verjeti, da bi vi to absolutno in daleč sezajočo prednost priznali mladini naši, ali je pa drugo, učni smoter se ne doseže, šola ne zadošča temu, čemur bi morala in kar smo opravičeni zahtevati od nje.

Pa čemu bi se prepiral s poslancem Celovške trgovske zbornice? Ko sem slišal konec govora njegovega, sem se nekaj domislil. Marsikomu se je zgodilo, da je pri proučevanju tega ali onega pisatelja, kako mesto nanj napravilo poseben utis, posebno se mu utisnilo v spomin, večkrat pokazalo posebno smer, — dalo kako posebno spodbudo za več let. Tako se je zgodilo meni, ko sem čital srednjeveške zgodovinske vire, ko sem bil še vseučiliščnik, z neprecenljivim zgodovinskim virom starega Widekinda Corveiskega. Tam najdete mesto, ki ni označilno le za deseto stoletje, v katerem je mož živel in katerega zgodovino je pisal, temveč tudi za nasprotja, ki se dandanes ločijo nas Slovane in častito opozicijo, Widekind Corveiski podaje nasprotje takole (čita):

„Transeunt sane dies plurimi, his (i. e. Saxo-dnibus) pro gloria et pro magna latogu imperio, illis (i. e. Sclavoninis) pro libertate ac ultima servitute varie certantibus.“

Vzemite govoru gospoda Dumreicherja njega oratorično primes, pridete do sklepa, da se Widekindove ideje vlečejo skozi ves njegov govor.

Ne more si Avstrije drugače misliti kakor nemško, in sicer nemško gospodstvo, gospodstvo stranke njegove; predhijo pa ponižno uklonjane nemške konservativne soplemenike, pod nogami stranke njegove premagane, pokorjene nemške narodnosti.

V to nikdar ne bomo privolili, vedno se bomo proti temu borili, ravno tako pa tudi nismo za to, da bi Avstrija dobila slovansko lice, ne mislimo si Avstrije ne nemške ne slovanske, in mislimo, da je država naša velika dovolj, da zadosti svojim lastnim potrebam, da sledi lastnim nagibom, da tira avstrijsko politiko v najboljšem pomenu besede. (Dobro! na desnici.) V tem zmislu je ljudska šola važni instrumentum regni. Jaz želim, da se šolska reforma, ki se je napovedala jasno tudi z vladne klopi, res izvrši, da se šola tako prestroji, da bode mogla dajati državi vrle državljane, da bode varovala vero naših pradelov, poleg tega pa branila naše jezike in našo narodnost in v tem zmislu sklepam. (Živahno odobranje in ploskanje na desnici. — Govorniku od več strani častitajo.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 3. aprila.

Vlada bi baje rada, da državni zbor konča zborovanje do velike noči. Zadovoljila se bode, če se le dovoli tačas budget, vsprejme vojni zakon in najpotrebnejše predloge glede železnic. Vlada zaradi tega ne želi, da bi državni zbor zboroval še po veliki noči, ker bodo novatenje in volitve za deželne zbore v maju ali juniji. Prav gotovo pa ni, da bi se do velike noči končalo zborovanje, ker se budgetna debata le počasi nadaljuje. Skoro pri vsaki postavitki hoče govoriti več govornikov, ki se pa ne zadovoljujejo s kratkimi stvarnimi opazkami, ampak imajo jako dolge govore. Vsakdo hoče pokazati govorniške zmožnosti svoje.

Ogerska zbornica poslancev je vendar srečno rešila vojni zakon. Danes bode nekda tretje branje. Debata o tem se je začela dne 10. januarja in je trajala več nego 12 tednov. Drugi teden pride predloga v gospodski zbornici na vrsto.

Vnanje države.

Predno je bivši kralj srbski odpotoval iz Belegagrada, so dijaki napravili protiaustrijsko demonstracijo. Kach dvesto jih je ušlo v nek avstrijski „café chantant“ in napravilo tak hrup, da se je morala predstava prenehati. Policija je več oseb zaprla. Od oficijalne strani se to oporeka in pred vsem taji, da bi bili v kavarni res avstrijski umetniki dajali predstave, temveč le navadni potujoči pevci, takozvani „Bratseiger“.

Belgarski domoljub Cankov se ne vrne v Sofijo, dokler ostane Koburžan v Belgariji. Kakor se je proti Belgrajskemu dopisniku „Standarda“ izjavil Cankov, je on trdno preverjen, da se Koburžan ne bode obdržal. Najbolje bi naredil, če se sam odpove. Rusija bode pustila, da si Belgari sami izvolijo vladarja, jim nikoga ne bode usiljevala. Novi knez pa ne sme biti Nemec ali Avstrijec.

Na Francoskem se javno mnenje dosti bolj zanima za Boulangerja nego za vlado. Če general kaj oboli, se o tem mnogo piše po listih in govori na borzi. Vede se pa tudi že prav kakor kak vladar. Daje avdijence in povsod ga vsprejemajo že kakor vladarja. Vladi general napravlja mnogo skrbi. Hotela je že začeti proti njemu preiskavo pa se je ustavil višji generalni prokurator Boucher, katerega seveda so potem zamenili z drugim. Mnogi uradniki se že bolj brigajo za Boulangerja nego za vlado, ker so preverjeni, da ne bode več dolgo, da general dobi v roke najvišjo državno oblast. — Veliko sitnost je napravil vladi poslanec Lauer, kajti predlagal je, da bi Rotšilda izročili kazenske sodnji, zaradi njegovih sleparij pri trgovini z bakrom. Vladi, ki je oportunistična in židom prijazna, tak predlog ni ugajal. Vladni listi so že strašili, da bode sedaj Rotšild ostavil Pariz in se preselil na Nemško, ker so ga tako razžalili. Ker so se vladni listi tako vlekli za tega žida, imenuje Rochefort v svojem listi Rotšilda kralja francoskega. Narodu se je vlada močno zamerila, da ni nič storila proti Rotšildu.

V Italiji je javno mnenje vedno bolj nasprotno tripelalijanci. Ministerski predsednik le s težavo še vkupe drži večino in volilci se vedno bolj obračajo od vladne stranke. V Bari-ji je bil voljen Imbriani, irredentist, sovražnik Nemcev in Avstrijcev, prijatelj francoske republike. — Tripelalijanca se torej maja, čas morda ni več daleč, da Italija sklene zvezo s kako drugo državo. Sovraštvo do Nemcev posebno pa do Avstrije je preveč ukoreninjeno v narodu italijanskem, da bi taka zveza mogla biti trajna.

Angleži ne marajo za nemško prijateljstvo. Skoro vsi angleški listi so proti temu, da bi Anglija pristopila tripelalijanci. Mej drugim se tudi bojé, da bi taka zveza napravila državi preveč bremen, namreč trošiti bi morala velike svote za oboroževanje, kakor jih Avstrija, odkar je sklenila zvezo z Nemci. Angleški kramarski duh pa tudi ne dopušča, da bi država branila interese koga drugega. Potovanje grofa Herberta Bismarcka v London, bode torej brez vsega uspeha.

Dopisi.

Iz Kranja 1. aprila. [Izv. dop.] Bridko varali smo se, ko smo pričakovali od naših državnih poslancev, da se bodo z gorko besedo potegovali za nadaljni obstanek Kranjske spodnje gimnazije, kadar v budgetni debati na vrsto pride učne uprave budgetni naslov „srednje šole“.

Ni se prebudila iz svoje parlamentarične letargije ne knežja Svetlost, koja bi na podlagi našega mandata pred vsem zastopati imela naše gorenjske pokrajine in zadeve — niti se ni oglasil kak drug naših sicer jako zgovornih poslancev, da bi pravični naši stvari privoščil le par dobrih besed v boljše priporočilo resolucije zaradi nadaljnega obstanka Kranjske gimnazije.

Žalostno je to za nas, in upravičena nevolja polasti se marsikoga nad takim zastopanjem. Za stvar, ki jo vseskozi pravično spozna skoraj cela zbornica z nemškimi levičarji vred, za tako stvar, kateri je po ovinkih v odseku skoro pritrdil minister sam, za tako stvar naši poslanci neso imeli zastaviti niti najmanjše besedice, da bi jo bolj krepko privezali na srce gospodu ministru.

Resolucija za obstanek naše gimnazije vsprejela se je sicer, — toda ali se bode gosp. ministru potrebno zdelo, sploh jemati ozir na to resolucijo, če on uvaža okolnosti, pod katerimi se je vršila debata o „srednjih šolah“?

Kak neugoden utis napraviti mora vendar trdovratno molčanje naših poslancev v tej zadevi na vsacega opazovalca!

Učni minister in drugi državni poslanci tolačili so si sigurno naših poslancev molčanje tako, da ni nobenemu naših poslancev kaj na tem, se li ohrani še nadalje Kranjska gimnazija ali ne, da jim je ta gimnazija naravnost deveta briga, in da zmatrajo dotično resolucijo le za „pesek v oči“ domačim volilcem.

In kaj si hočemo mi misliti o tej nerazumljivi zamolknosti naših poslancev? Kaj družega, kakor da so v tem ugodnem slučaju pustili ne le mesto Kranj, ampak sploh narod naš na cedilu, in neso storili tega, kar bi se po njihovih narodnih in poslaniških dolžnostih od njih pričakovati smelo.

Če preberamo ministrove besede glede Kranjske gimnazije, ne moremo gojiti skoro nobenega upanja več za nadaljni obstanek našega zavoda in molk naših poslancev bil je smrtna sodba za našo gimnazijo. Slovenci zgubili bodejo torej izobraževalen zavod, ki jim nikakor ni bil odveč, in kojega bodo teško pogrešali. Če odštajemo Kočevsko spodnjo gimnazijo, katera je namenjena le nemškim Kočevcem, ostali bodeta na Kranjskem po odpravi Kranj-

ske gimnazije le dve gimnaziji zanaš narod: Ljubljanska in Novomeška, in to za 447.000 prebivalcev slovenskega pokolenja. Poljski poslanec Hausner navajal je statistične podatke, po katerih ima Italija na vsacih 27, Francoska na vsacih 32 in Anglija na vsacih 38-tisoč prebivalcev že jedno gimnazijo. Če so ti podatki zanesljivi, razvidi se, kako zelo smo zaostali za zapadnimi kulturnimi državami. Še na slabšem smo, kakor prebivalci: „tief drunten in der wilden Wallachei“.

Narod naš hrepeni po izobražbi in napredku, zakaj se mu torej zapirajo pota do izobike! Narod prosi Vas kruha, duševne hrane, ne podajajte mu kamenja!

Iz mestnega zbora Ljubljanskega.

V Ljubljani dne 2. aprila.

Navzočih 22 občinskih svetnikov, predseduje župan Grasselli, ki overovateljema zapisnika imenuje obč. svetnika Dolence in Tomšiča, potem pa odgovarja na obč. svetnika Valentinčiča v prejšnji seji stavljeno vprašanje glede 6. lekarnice. V seji dne 6. decembra 1887 bilo se je sklenilo, naprositi vlado, da bi uplivala na lekarno, da bi se katera premestila na Poljane ali pa na sv. Petra predmestje. Visoka vlada je to tudi storila, a gremij tukajšnjih lekarničarjev se je v seji dne 7. aprila 1888 izrekel, da se nihče izmed Ljubljanskih lekarničarjev preseliti neče. Na obč. svetnika Hribarja predlog izroči se dotični akt policijskemu odseku.

Župan Grasselli omenja potem, da je bilo v „Laibacher Zeitung“ v 64. številki priobčeno poslano „brezimnega“ mizarskega konzorcija o razpavi v občinskem svetu glede oddaje mizarskih del za novo šolo. Rečeno poslano nedostojno napada nekatere obč. svetnike in mestni zbor v obče, predbacivajoč mu, da z obrtniki komedijo igra. To predbacivanje je nečuvstvo. Ker bi ne bilo dostojno, odgovarjati in reagirati na take napade in se baviti z brezimnim piscem, zato v imenu mestnega zbora odločno protestuje proti tacemu natočevanju. (Dobro!)

Nasproti notici v 72. št. „Slov. Naroda“ „Tihotapstvo z mesom“ opomni g. župan, da mestni organi opravljajo svojo dolžnost, kar se razvidi iz tega, da večkrat koga ujemo ter hvali energijo dotičnega živinozdravnika, ki se marljivo poganja da bi zlo tihotapstva zatrl.

V vodovodnega odseka imenu poroča obč. svetnik, g. Hribar o podrobnih pogojih za oddajo gradnje rezervoarja na hribu Podturnom. Inženir Hanuš prečita obširne podrobne pogoje, ki se po kratki debati, katere se udeležujejo obč. svetniki Gogala, Hrasky, dr. Mosche in Hribar z malo premembo § 30. odobri in potem sklene, da se natečaj za rezervoar, proračunjen na 55.000 gld. razpiše takoj, rok ponudbam določi do 20. t. m., razpis pa objavi v Ljubljanskih dnevnikih in Dunajskem strokovnem listu.

V pravnega in personalnega odseka imenu poroča obč. svetnik dr. Mosché o letošnjih dopolnilnih volitvah za občinski svet. Letos instopijo iz mestnega zbora: v III. razredu gg. Anton Klein, dr. Gregorič; v II. razredu gg. Fr. Povše, župnik Rozman, dr. Vošnjak, T. Zupan; v I. razredu gg. dr. Mosché, I. Murnik, Miha Pakič, Fr. Ravnikar. — Dopolnilne volitve bodo dne 23., 25. in 27. aprila. Načelnikom volilne komisije v III. razredu imenuje se g. Valentinčič, v II. razredu g. vitez Zitterer, v I. razreda gospod podžupan Vaso Petričič. Sestava volilnih komisijonov prepušča se g. županu.

V istih združenih odsekih imenu poroča obč. svetnik dr. Staré in nasvetuje, da se v komisijon za odmerjanje vojaške takse izvolita gg. Klei in Pakič, v naborni komisijon za letošnje novačenje gg. Valentinčič in Velkoverh, v stalni naborni komisijon gg. dr. Vošnjak, vitez Zitterer, Velkoverh, O. Dolence, dr. Gregorič in A. Klein. Predlog se vsprejme.

O premembli selilnega reda poroča obč. svetnik dr. Mosche. Podžupan V. Petričič sprožil je že v seji 25. junija 1887 misel, da se premeni sedanji nepraktični selilni red, po katerem je leto razdeljeno v dve nejednaki polovici po 5 in 7 mesecev, kar prouzročuje mnogo neprilik. Pravni in personalni odsek sta to vprašanje temeljito proučila in nasvetujeta: Mestni zbor sklene: Magistratu se naroči, da prosi visoko vlado, da razveljavi sedanji selilni red in ga prenaredi tako: da se bode odpovedalo in selilo štirikrat na leto: 1. feb-

ruvarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra. Odpovedati se ima stanovanje tri mesece naprej, in sicer od 1. do 14. februarja za rok 1. maja, od 1. do 14. maja za rok 1. avgusta itd. stanovanja se imajo izprazniti v 8 dneh, in sicer polovica do večera četrtega dne, ostala polovica do poldneva osmega dne, oziroma, ako bi bil na ta dan praznik, do poldneva prihodnjega delavnika.

Mesečna stanovanja se imajo odpovedati 14 dni naprej, izprazniti pa do poldneva zadnjega dne, oziroma, ako bi bil ta dan praznik, do poldneva prihodnjega delavnika.

Ko so glede tega predlga govorili podžupan Petričič, obč. svetniki Velkoverh, Zitterer, Ravnikar in poročevalec, vsprejme se predlog edeskov, ki bode izvestno tudi mej prebivalstvom z veseljem vsprejet.

Zaradi poznega časa pretrga se na g. Hribarja predlog javna seja in prične tajna.

„Dramatičnega društva“ občni zbor,

Preteklo soboto zvečer imelo je „Dramatično društvo“ v svoji pisarni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Ko je gospod predsednik dr. Tavčar otvoril zbor in gospod tajnik L. Pintar ob kratkem priobčil svoje izvestje, prišla je na vrsto najimenitejša točka, poročilo blagajnikovo. Gospod dr. Staré, dolgoletni neumorni društveni blagajnik narisal je društveno gmočno stran, kakor sledi:

Dohodki bili so naslednji: Doneski ustanovnikov 30 gld., podpornikov 256 gld. Obresti glavnice 72 gld., skupila za prodane knjige 49 gld. 92 kr., dohodki 32 gledaliških predstav 2994 gld. 94 kr., podpora željnega zbora kranjskega za leto 1887. 1000 gld., za 1888. 1.500 gld., podpora občinskega sveta Ljubljanskega 300 gld., darila 17 gl. vkupe 6220 gld. 26 kr. Društvo ima v vrednostnih papirjih 1792 gld.

Troški bili so nastopni: Nedostatek 270 gld. 87 kr., najemščina za društveno stanovanje 102 gld. stalna plača režiserju 600 gld., nagrade prelagateljem 115 gld., nakup knjig in muzikalij 19 gld. 30 kr., nakup in vzdrževanje garderobe 140 gld. 25 kr., prepisavanje iger, nalog in muzikalij 104 gl. 58 kr., troški za 32 gledaliških predstav 1443 gld. 8 kr., nagrade igralcem in igralkam 2180 gld., poštarina 10 gld. 51 kr., kolki in pristojbinski ekvivalent 14 gld. 41 kr., zavarovanje odra proti ognju 7 gld. 5 kr., naprava odra 980 gld. 15 kr., nakup gledališnih potreb 7 gld. 70 kr., razne pisarnične potrebščine 11 gld. 86 kr., stalna plača služabniku 30 gld., trimesečna podpora jedni igralki izven sesoni 45 gld., razni troški 8 gld. 50 kr., vkupe 6290 gl. 26 kr., v primeri z dohodki kaže se 70 gold. primanjkljaja.

Navedene številke so jako poučne. Pripovedujejo nam, s kako malimi nagradami se morajo zadovoljevati naši igralci in igralka in da res treba rodoljubja in veselja do dramatične umetnosti, da so možne tako izborne predstave, kakor smo jih imeli v baš pretekli sezoni.

Primankljaj 70 gld. za preteklo leto pač ni velik. Proračun za bodoče leto nam kaže, da se nam je nadejati večjega nedostatka. Proračun kaže nam namreč 6130 gld. dohodkov, troškov pa (mejnimi dolžnih 1033 gld. za oder) 6750 gld., torej 620 gld. primanjkljaja.

Poročilo blagajnikovo vzelo se je z odobravanjem na znanje, blagajniku gosp. dr. Staretu na predlog g. Ivana Hribarja izrekla zahvala na požrtovalnem delovanju.

Potem se je vršila volitev. Izvoljeni so bili: predsednikom dr. Tavčar, odborniki: dr. vitez Bleiweis Trstenjski, Fr. Drenik, Ivan Hribar, Peregrin Kajzel, Fran Levec, Ivan Murnik, Luka Pintar, Maks Pleteršnik, Ivan Železnikar, dr. Josip Staré, Anton Trstenjak.

Pregledovalcema računov bila sta vsklikom izvoljena gg. Rohrmann in Žagar, na kar je gospod dr. Vošnjak izrekel režiserju gosp. Borštniku in g. profesorju Gerbiču občnega zbora zahvalo na njihovem izvrstnem in zares umetniškem delovanju.

Ko je g. Ivan Hribar nasvetoval, da se izvirna igra „Otok in Struga“ od g. Borštника kupi, kateri nasvet bode odbor uvaževal, izreče predsednik gospod dr. Tavčar glavnima faktorjema, ki sta omogočila tako uspešno delovanje v pretekli sezoni: slavnemu deželnemu zboru kranjskemu in mestnemu zastopu Ljubljanskemu zahvalo na veledušnih podporah. Občni

zbor pritrdi z živiočlici tej zahvali, na kar se zborovanje zaključa.

Domače stvari.

— (Pri državnozborski volitvi v Po-reči) dne 1. t. m. je slovanska stranka propala in izvoljen je dr. Rizzi z 2535 glasovi. Gosp. urednik Mate Mandič dobil je 485 glasov, kar je za dotično mestno skupino lep začetek in vsekako častno.

— (Imenovanje.) V včerajšnji tajni seji mestnega zbora Ljubljanskega bil je mestnim tajnikom (za jedno leto začasno) imenovan g. Ivan Sešek, koncipijent pri g. dr. Papeži, mestnim pristavom g. E. Lah, tajnik „Matice Slovenske“. Dalje bil je sanitetnim slugo imenovan Nikolaj Rus, uradnim slugo pa Martin Mezek.

— (Gospod Mihael Napotnik) c. kr. dvorni kapelan, ravnatelj Avgustineju itd. na Dunaji pristopil je podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaji kot ustanovnik podarivši vsoto petdeset gold. Iskrena zahvala požrtovalnemu domoljubu!

— (Gospod Josip Bernik, mizarski poslovodja na Dunaji,) je poslal dr. Vošnjaku 15 gld., da jih razdeli za „Narodni Dom“ v Ljubljani, za „Ciril-Methodovo družbo“ in za „Sokolski dom“, vsakemu po 5 gld. Slava vrlemu rojaku, ki v daljni tujini ni pozabil na svoj narod ter podpira s svojimi doneski najvažnejše narodne in kulturne naprave.

— (Pri zabavnem večeru „Pisateljskega društva“) je prof. L. Pintar čital zanimivo literarno razpravo o znanem Preširnovem epigramu, v katerem imenuje Stanka Vraza „narobe Katona“. Prihodnji zabavni večer bode v soboto 13. aprila po občnem zboru, ki bode sklican na isti dan. Potem prenehajo zabavni večeri do zimskega časa.

— (Odbor „Glasbene Matice“) je v svoji včerajšnji seji poleg drugih opravištvnih stvari sklenil, da bo napravil svoj društveni koncert še le v nedeljo 5. maja t. l. ob 11. zjutraj. Prireditve tega koncerta se zakasni zaradi tega, ko so vse nedelje do tistega časa že drugim predstavam namenjene. Sklenilo se je dalje prevzeti petje kantate zložene po D. Ipavcu o priliki odkritja Vodnikovega spomenika dne 30. junija t. l. V ta namen povabijo se vsi moški zbori, kolikor jih je na Slovenskem, da se nam pridružijo in da s tem počastijo moža, ki je prvi „netil v mladinskih prsih sveti ogenj domovinske ljubezni.“ Opozarjamo že v naprej vse častite večje pevske moči na to svečanost, da se je kolikor možno mnogobrojno udeleže. Dotične oglašila sprejema vodja „Glasbene Matice“ g. Gerbič.

— (Občina Račna) imenovala gg. J. Mahkota, c. kr. okrajnega glavarja Ljubljanske okolice in dež. inženerja J. V. Hráškega častnima občanoma z ozirom na zasluge — prvega za neposredno ukrembo družega pa za tehnično vodstvo, z velikim uspehom, v korist vsemu okraju veliko dovršenih del, za izpeljavo vodã iz Radenske doline.

— (Kolaudiranje nove vojašnice) izročil je mestni zbor inženjerju g. Svitilu.

— (Pri letošnjih manevrih) tretjega voja (6. in 28. divizijon), ki bode 4. do 7. septembra v Lavantinski dolini in pri Postojini, prisoten bode presvetli cesar ter pojde potem k manevrom okolu Arada.

(„Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino“) ima v svoji 4. številki nastopno vsebino: Tolažba. Fr. Krek. — Danes meni, jutri tebi — Pomoč kristjanov. — Vspomladansko veselje. — V sobi mojega tovariša. — Deklici modrejši od starcev. — Usmilite se sirot. — Ptičje ženitovanje v Gozdu. (Šaljiv prizor; spisal Janko Barle.) — Medved v šoli. — Divja koza in vinska trta. — Otročja pesenca. Janko Barle. — Velikonočno jutro. — Pozni sneg Gozdi. — Veverica. — Lastovica. — Deček in pes. — Listje in cvetje.

— (V Gorenjem Logatci) bili so izvoljeni v ponedeljek: g. Karol Puppis županom, gg. Andrej Marinko, Ivan Rihar, Ivan Kobal, in Miha Gostiša občinskimi svetniki.

— (V gorskeji občini Marija Reka) v Vranskem sodnijskem okraju prigodil se je grozen zločin. Dne 23. marca sta se sprla zaradi neke malenkosti dva daleč na okrog znana razgrajaca in

suroveža, brata Fran in Josip Pinter. Jezen zgrabi prvi motiko in slednjega ž nje ostrino nad desnimi ušesom tako silno mahne po glavi, da je J. Pinter vsled prizadete rane dne 31. marca umrl. Četudi so bili možgani hudo ranjeni, vendar je ta človek še več dni okrog hodil in jedva osmi dan umrl pri sv. Juriji ob Tabru. Slaba domača vzgoja in se ve tudi pomankanje šole sta kriva pojavom tako silne surovosti. Zločinca odvela je žandarmerija v zapor, nesrečnika pa so dne 1. t. m. raztelesili in pokopali, pri čemer se je opazovalo, da starega očeta in mladi dve sestrji ta nečloveški čin ni prav nič pretresel, kajti obnašali so se prav tako mirno in celo veselo, kakor bi se prav nič pripetilo ne bilo. Pač res žalostno!

— (Tržaško podporno in bralno društvo) imelo je dne 24. marca t. l. občni zbor. V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Predsednik, Mart. Kerže; podpredsednik: Andrej Kalan, Matija Čudvot; tajnika: Anton Šuka, Andrej Jug; denarničar, Ant. Skalar; knjigovodja, Ivan Černe. Svetovalci: Anton Višnjevič, Franjo Gašperčič, Andrej Šulčič, Matija Bregant, Filip Zalisjak, Ivan Kovačič, Anton Kovačič, Franjo Kobal. Za ženski oddelek: Voditeljica, Ana Kobal; namestnica, Marija Martinčič; tajnici, Josipina Primožič, Josipina Arka. Vseh dohodkov je bilo leta 1888. 2178 gld. 92 kr. Stroškov pa 1893 gld. 60 kr. Čisti dobiček leta 1888. je 285 gld. 32 kr. Društvena gotovina znaša 2525 gl. 62 kr., skupnega premoženja pa 3396 gld. 38 kr. Vseh udov in družabnic je skupaj 215. Ker so bili v novi odbor voljeni delavni možaki, ki bodo za napredek društva delali, se sme pričakovati, da bo društvo to leto bolj napredovalo kakor prejšnja leta.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 2. aprila. Hercegovinski metropolit Perović prisegel danes dopoldne cesarju v roko, potem bila avdijenca srbskega poslanika Petronjevića.

Beligrad 2. aprila. Srbskemu poslaniku na Dunaji izroči se tudi zastopstvo v Rimu. Isto tako se bodeta poslaništvi v Parizu in Londonu spojili.

Pariz 2. aprila. Pravda proti ligi patrijotov pričela ob veliki udeležbi občinstva. Deroulède taji tajne namene lige, ki je bila izza svoje ustanovitve vojaški organizovana. Navod za mobilizacijo dobili so le nekateri člani, ki so sodelovali pri volitvi Boulangerjevi. Deroulède prevzame vso odgovornost za delovanje lige ná-se in skuša odbor oprostiti vsake krivde. Sozatoženci jednako izpovedujejo. Zaslivanje bilo je ob 2. uri popoldne končano.

Budimpešta 3. aprila. Dolenja zbornica z veliko večino odobrila brambeni zakon.

Pariz 3. aprila. Jutranji listi objavljajo v Bruselji izdano proklamacijo Boulangerjevo, v kateri pravi, da se nikdar ne bode podvrigel jurisdikciji senatovi, a da je pripravljen na zatožbo rednih sodcev (sodiških oseb, porotnikov) takoj odgovoriti. Mej tem pa pričakuje v deželi svobode, da bodo splošne volitve naposled ustanovile pošteno, svobodno republiko.

Rim 3. aprila. Došla je vest, da je Neguš umrl.

Razne vesti.

* (Samoumori.) Na Dunaji ustrelila se je 1. t. m. opoludne grofinja Josipina Rađeckijeva, unukinja slavnega maršala, v stanovanju neke prijateljske rodbine, pri kateri se je nastanila, prišedši prejšnji dan iz Gorice zdraviti se v prestolnico. Zdravniška izjava, da je operacija neizogibna, dala je povod samoumoru nesrečne 34letne grofinje. — Isto tako samoumori se je koncem preteklega meseca Henrik Manderle, profesor na tehniki v Monakovem, zaradi jako hude živčne bolezni (nervozitete) skočivši iz višočine svojega stanovanja na trdi tlak, kjer je takoj mrtev obležal. Žalostna usoda 35letnega profesorja vzbuja tem večjo pozornost in pomilovanje, ker se je imoviti učenjak hotel v kratkem poročiti z brdko krasotico. — V Požunu ustrelil se je pa 31. m. m. zvečer s puško Josip Szöyka, vojak pri 9. stotniji 72. pešpolka, ker je bil zaradi malega pogrška kaznovan z domačim zaporom. V osmih dneh je to že drugi samoumor pri napominanem polku.

* (Rop in umor.) Iz Zagreba se 1. t. m. poroča: Na cesti med Križem in sv. Ivanom (na poti proti Belovaru) napali so nepoznati roparji pošiljona, ga po kratkem boji umorili in ugrabili iz

pošnega voza malone vse pošne pošiljatve. Konji pripeljali so prazen voz k sv. Ivanu popustivši kočijaža na cesti — mrtvega. Mej ugrabljenimi rečmi nahaja se tudi precejšnja vsota vojaških novcev. Pošta bila je brez spremstva. Državni pravdnik Gju rečič prišel je že na lici mesta sodno preiskavo.

* (K umoru v železničnem vozu) javlja se 1. t. m. iz Milana: Dasolija, nekega 35letnega moža iz Bolonije, ki stanuje tukaj v kapucinskih ulicah pri baronovki Kuhijevi, prijel so več raj in ga z njegovo ljubimko vred doli pod ključ, ker sta jako sumna soudeležbe pri roparskem umoru Geisendorfovem, o katerem smo nedavno poročali.

Poslano

Blagorodni gospod
Friderik vitez pl. Schwarz,
c. kr. okrajni glavar

v Postojini.

Tudi mene je sreča doletela, dobiti v roke Vaše „odprto pismo“, na našega velespoštovanega gospoda dvžavnega poslanca dr. Andreja Ferjančiča. Odkrito Vam moram povedati, gospod glavar, da sem Vam za napravo tega Vašega pisma jako hvaležen. Ste pa li z njim dosegli Svoj namen ali ne, to naj sodijo oni, ki so je čitali. Ker pa mene v tem pismu nekako slastno obirate in ker se je Vam pri tej priliki v pero urinilo premnogo lažij, s katerimi se skušate nekako zagovarjati, naj mi bode torej dovoljeno zavrniti je potom javnosti.

Da bi bil jaz, kakor Vi, gospod, v odprtem pismu trdite, agitoval s kako zlobno trditvijo proti ustanovi za uboge vojaške sirote, to ni res. Tako tudi ni res, da bi bil jaz pri priliki razdelitve ustanovnih obrestij neposredno poprijel za besedo ter zbranim prigovarjal, naj za ustanovo ničesar ne dajo. Res tudi ni, da bi jaz poskušal staviti Vas na laž, ter, da bi bil jaz hotel Vam nasproti kazati svojo veljavo kot deželni poslanec.

Laž in obrekovanje je tudi Vaša trditev, da je bilo moje postopanje ne le po, n ed o m o l j u b n o in nelojalno. Za to hudobno in grdo očitanje, iskal bodem pomoči in brambe na drugem mestu in to zato, da se bode Vam ali pa meni odmerila zaslužena kazen, oziroma zaslužen ali potrebno zadostenje.

Naposled objavili ste, gospod glavar, jako čudno trditev, da sem Vas jaz nekim odprtim pismom, koje je bilo tiskano v „Slovenskem Narodu“, razžalil v Vaši službeni lastnosti. Rad verujem, gospod glavar, da so Vas moje trditve v omenjenem poslanem neprijetno zbudile, pa potrpite, saj ravno Vaše vedenje gospod glavar, dalo mi je povoda, da sem se o Vas tako izrazil mogel. Sami priznate tudi, da ste me tožili, no in res te tožbe izid Vam ni bil dovoljen, kajti preiskovalni sodnik ukazal je, to tožbo proti meni ustaviti. Da niste Vi temu krivi, verujem, no uzrok temu so le priče, kajti na podlagi njih resnične izpovedbe, odločil je preiskovalni sodnik, da se je Vaša tožba ustavila, ter s tem se moja trditev v omenjenem poslanem priznala kot opravičena, kar Vam gospod glavar se vé ne služi v posebno veselje.

Za sedaj naj to zadostuje.

S primernim spoštovanjem

Hinko Kavčič,
dež. poslanec.

Na Razdrtem dne 2. aprila 1889.

Trajni zdravilni uspeh. Vsakršno trganje po hrbtu in udih ter bolečine v členkih uspešno ozdravi mazanje z Moll-ovim „Francoskim žganjem in soljo“. Cena steklenici 90 kr. Vsak dan razpošilja po poštnem povzetju A. Moll, lekarnar in c. kr. dvor. založnik, na Dunaji, Tuchlauben 9. V lekarnah po deželi zahtevaj se izrečno Moll-ov preparat z njegovo varstveno znamko in podpisom. 4 (55-4)

„LJUBLJANSKI ZVON“
stoji
za vse leto gld. 4.60; za pol leta
gld. 2.30; za četrt leta gld. 1.15.

Popravek. *)

Poslano v „Slovenskem Narodu“ z dne 1. aprila 1889., št. 75, na konci ni bilo popolnem pravilno prevedeno.

V nemškem tekstu se pravi:
„Da zganjači tega gospoda delajo nadlego po okolici Ljubljanski in po kolodvorih, kjer neso ljudje varni pred njimi, da se celo predrejo proti služabnikom železničnim izdajati za vladne odposlance, torej za c. kr. uradnike.“

Po tem takem gospoda Ranzinger in Podkrajšek ne moreta veljati za one, ki se izdajajo za vladne odposlance, temveč le zganjači gospoda Ranzingerja. — Ta pomota v prevodu se s tem popravi.

Nadalje mora namesto Krško stati Krko. Oni, ki se je izdajal za vladnega odposlanca — je svak gospoda Ranzingerja in se imenuje Schunko.

Andrej Jesernig.

*) Za vsebino ni odgovorno ne uredništvo ne upravnništvo.

Umrli so v Ljubljani:

29. marca: Adolf Rekar, postreščekov sin, 1 leto 11 mes., Breg št. 20, za jetiko.

30. marca: Janez Kurent, komij, 19 let, Rožne ulice št. 29, za jetiko. — Karolina Tanko, uradnega sluga hči, 5 mes., Rimska cesta št. 1, za božjastjo. — Reza Neuwirth, trgovčeva hči, 7³/₄ let, Dunajska cesta št. 14, za plućnico.

1. aprila: Ana Diewald, zasobnica, 41 let, Kolodvorske ulice št. 39, za hibo srčnih klopcov. — Marija Verhove, zidarjeva hči, 3 mes., Streliške ulice št. 8, za slabostjo. — Ana Wolf, jetničarjeva vdova, 84 let, Poljanska cesta št. 8, za starostjo.

2. aprila: Leopoldina Furlan, ključarskega poslovođe hči, 18 mes., Poljanski nasip št. 14, za božjastjo.

V deželni bolnici:

31. marca: Makso Pogačar, pisarjev sin, 2 leti, za plućno tuberkulozo.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
2. aprila	7. zjutraj	728.2 mm.	7.4°C	sl. svz.	obl.	5.00 mm.
	2. popol.	724.6 mm.	8.2°C	m. szh.	dež.	
	9. zvečer	725.7 mm.	1.8°C	sl. svz.	dež.	

Srednja temperatura 5.8°, za 2.0° pod normalom.

Dunajska borza

dne 3. aprila t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danes
Papirna renta	83.95	83.95
Srebrna renta	84.90	84.95
Zlata renta	111.50	111.35
5% marcna renta	99.95	99.90
Akcije narodne banke	892.—	893.—
Kreditne akcije	300.50	298.75
London	120.85	120.90
Srebro	—	—
Napol.	9.56 1/2	9.56 1/2
C. kr. cekini	5.71	5.70
Nemške marke	59.10	59.10
4% državne srečke iz l. 1864	250 gld.	139 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	183
Ogerska zlata renta 4%	103	10
Ogerska papirna renta 5%	94	90
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	75
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	126
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	121	25
Kreditne srečke	100 gld.	188
Rudolfove srečke	10	23
Akcije anglo-avstr. banke	120	131
Tramway-društ. velj. 170 gld. a v.	232	75

Trgovski pomočnik,

19 let star, izučen na Kranjskem sedaj v službi na Reki v prodajalnici mešanega blaga, išče službe. — Ponudbe na upravnništvo „Slovenskega Naroda“. (241-3)

Popolna razprodaja velike zaloge čevljev

za gospode, gospe in otroke

pod lastno ceno pri

M. PERME-TU

v Ljubljani, Židovske ulice. (249-1)

Prostovoljno se ponuja na prodaj posestvo št. 37 v Voklem

(pri Prodajni)

z vsemi zraven spadajočimi zemljišči
in pohištvom, (253-1)

vse v najboljšem stanu. — Kupei naj se oglašé pri **Mih. Logarju**, posestniku na Prebačevem h. št. 35.

Semena.

Velikansko peso, nemško in
domačo deteljo, raznovrstne
trave in sočivja

prodaja po najnižji ceni in zanesljivo kaljive

PETER LASSNIK

v Ljubljani.

Poštna naročila se proti poštenu povzetju
hitro razpošiljajo. (181-8)

Na najnovejši in najboljši način
umetne (825-36)
zobe in zobovja
ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombo-
vanja in vse zobne operacije, — odstranjuje
zobne bolečine z usmrtenjem živca
zobozdravnik A. Paichel,
poleg Hradskega (čevljarskega) mostu, 1. nadstropje.

V boljše pojasnilo.

Dne 13. marca ob 12. uri opoludne iz Bremena odšli hitri parnik „Saale“ Severno-nemškega Lloydja je 22. dne marca ob 10. uri zvečer srečno došel v Novi York, vožnja je trajala torej samo

9 dni in 10 ur.

S tem je dovolj označena prava vrednost anonimnega „pojasnila“ v večeršnjem številki tega časopisa, katero trdi, da je Bremenski hitri parnik prišel še le v 15 dneh v Ameriko, modro pa zamolči ime parnika, pa tudi pristanišča, v katero je prišel tako pozno. Skoro se ne more dvomiti, da se hoče le občinstvo varati.

Hitri parniki Severno-nemškega Lloydja vozijo, kakor je sploh znano in z ladijinimi poročili dokazano, iz Bremena v Novi York redno po kacic 9 dni.

R. Ranzinger,

spediter c. kr. priv. južne železnice in z 7. dne avgusta 1879. leta po visokej c. kr. vladi pod št. 5558 koncesijonovani glavni agent za Kranjsko Severno-nemškega Lloydja v Bremenu. (256—1)

Vodovod Ljubljanski.

Mestna občina Ljubljanska razpisuje gradnjo

reservoarja za mestni vodovod.

Ponudbe je z napisom: „Ponudba o gradnji reservoirja za mestni vodovod Ljubljanski“ izročiti v zapečatenih zavetkih **do 20. dne aprila ob 12. uri opoludne** pri Ljubljanskem magistratu.

Načrti in proračunjene mere, splošne in podrobne pogoje dobiti je pri mestnega vodovoda stavbinskem vodstvu, katero je pripravljeno dati vsa druga potrebna pojasnila.

V Ljubljani, 2. dan aprila 1889.

Župan: Grasselli m. p. (257)

Prvo Ljubljansko uradniško konzumsko društvo.

VABILO

na redni

OBČNI ZBOR

ki bo

(251—2)

dne 10. aprila 1889

zvečer ob 7. uri v steklenem salonu Schreinejeve pivarne (na sv. Petra cesti). Dnevni red in nadaljnje pojasnilo se p. n. članom naznani s posebnimi povabili.

V Ljubljani dne 28. marca 1889.

Načelnik.

Ne zameniti z Radgonsko.

Radenska kislavoda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih gor.

Kot zdravilna voda. Radenska kislavoda ima med vsemi evropskimi kislecij največ **natrona** in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurju in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurju, pri zasliženjih, kadar se napravlja kislina v želodcu in črevesu, pri vrenju, katarjih in živčnih boleznih.

Kot namizna voda. Vsled obilne ogljene kisline in oglenokislega natrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislavoda najbolj priljubljena poživljajoča pijača. Pomešana s kislim vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gaseča pijača, koje imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarovalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislavoda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škriatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja. Kopeli se prirejujejo iz železnate in kisle vode z raznovrstno gor-koto. Skušnja uči, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gld.) (339—44)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo. Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogleno-kislega litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, natrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem prostu vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavniške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacij razmerah tudi drugi zdravniki.

Centke razpošilja zastoj in franko kopališče radenske slatne na Štajerskem.

V zalogi imata kislavodo Ferdinand Plautz in Mihael Kastner v Ljubljani.

J. Deller-jeva

Jedino razprodajo za Kranjsko ima

J. LININGER

v Ljubljani, Rimska cesta 9.

RADGONSKA

Najboljša

mizna in osveževalna pijača.

Preskušeno zdravilo

za katar sapnih organov, protin, revmatizem, želodčne in mehurne bolezni.

najčistejša alkalična

Se ne sme zamenjati z

Radensko kislino.

(209—5)

KISLINA.

FRAN CHRISTOPH-ov (314-1)

svetli lak za tla

je brez duha, se hitro suši in dolgo traja.

Zaradi teh praktičnih lastnosti in jednostavnega rabljenja se posebno priporoča, kdor hoče sam lakirati tla. — Sobe se v dveh urah zopet lahko rabijo. — Dobiva se v različnih barvah (prav kakor oljate barve) in brezbarven (ki daje samo svet). — **Uzorec lakiranja in navod rabi dob se v vseh zalozgah.**

Dobiva se v Ljubljani pri **FRAN CHRISTOPH, IVANU LUCKMANN-U.** izumitelj in jedini izdelovatelj pristnega svetlega laka za tla, PRAHA & BEROLIN.

40letni renommée!

Profesorji c. kr. klinike na Dunaji, profesor Drasche, profesor Schnitzler, pok. profesor Oppolzer, kakor tudi več drugih slovečih zdravnikov zap sujejo in priporočajo le pristno in svetovno slavno c. kr. dvornega zobozdravnika

Dr. POPP-a Anatherin ustno vodo

za vsakdanjo porabo, ker je boljša, nego vsaka druga zobna voda, kot preservativno sredstvo proti vsem zobnim in ustnim boleznim, priznana voda za grgranje pri kroničnih vratnih boleznih in neobhodno potrebna pri rabi mineralnih vod, katera, če se hkratu rabi z

Dr. POPP-a zobnim praškom ali zobno pasto, ohrani vedno zdrave in lepe zobe.

Pri neprestani rabi dr. Popp-ovih zobnih sredstev se prepreči in odstrani rast drobnih glivic, za katere je ustna votlina tako ugodna tla, katere se lotijo zob, da začne gniti.

Dr. Popp-a zobna plomba je najboljša, ž njo si vsak sam lahko zamaši votle zobe. **Dr. Popp-a zeljščno milo** proti spuščajem vsake vrste in posebno priporočljivo za kopelji.

Cena: Anatherin ustna voda v dvojno povečanih steklenicah po 50 kr., gld. 1.— in gld. 1.40. — Anatherin zobna pasta v puščicah po gld. 1.22. — Aromatična zobna pasta à 35 kr. — Zobni prašek v škatlicah po 63 kr. — Zobna plomba v etuji gld. 1.—. — Zeljščno milo à 30 kr.

Pred kupovanjem ponarejene Anatherin ustne vode, ki je po analizi le iz kislin napravljene preparat, s katerim se zobje prezgodaj uničuje, se izrecno svari. (615—28)

Dr. J. G. POPP, Wien, I., Bognergasse Nr. 2.

Dobiva se v Ljubljani pri lekarnah J. Swoboda, V. Mayr, U. pl. Trnkoczy, E. Bir-schitz, G. Piccoli, dalje pri trgovcih C. Karinger, Vaso Petričič, Edvard Mahr, Peter Lassnik, bratje Krisper; v Postojni: Fr. Baccarich, lekar; na Krškem: F. Bömeches, lekar; R. Engelsberger, trgovina z galanterijskim blagom; v Idriji: J. Warts, lekar; v Kranji: K. Šavnik, lekar; Martin Pettau, trgovec; v Škofji Loki: C. Fabiani, lekar; v Kočevju: J. Braune, lekar; v Ajdovščini: M. Guglielmo, lekar; v Litiji: J. Beneš, lekar; v Metliki: Fr. Wacha, lekar; v Radovljici: A. Roblek, lekar; v Novem mestu: F. Haika, D. Rizoli, lekarja; A. Gustin, trgovina z galanterijskim blagom; v Kamniku: J. Močnik, lekar; v Trebnjem: J. Ruprecht, lekar; v Ormožju: J. Blažek, lekar; v Vipavi: A. Leban, lekar.

Hiša

prav blizu nove ljudske šole v Poljskih ulicah s 5 majhnimi stanovanji, kletjo, hlevom in kolarnico prodaja se iz proste roke prav po ceni.

Ravno tam se tudi prodaja njiva v obsegu dveh oral 142 sežnjev ravno za tovarnim kolo-dvorom, pripravna za fabriško in magacinsko poslo-pje. (237—2)

Kaj več pove upravnistvo „Slov. Naroda“.

Nič več mokre noge ali trdo usnje!

To doseže le **I. Bendiksa iz Št. Valen-tina** (56—12)

c. kr. privilegovana nepremočljiva

hranilna mast za usnje,

potrjena s stotinami spričeval (cene: cela škatlja 1 gld., 1/2 škatlje 50 kr., 1/4 škatlje 25 kr., 1/8 škatlje 12 1/2 kr.); potem za likanje usnja **ravnokar patentovana**

hranilna tinktura za usnje,

ne lak za usnje ali momentni lik, tudi ne apretura za usnje, marveč bolj oljnato likalno črnilo, katero je preskusilo c. kr. državno vojno ministerstvo ter dovolilo, da se sme rabiti za usnje v c. kr. armadi. Cene: 1 kilo 1 gld. 20 kr., 1 steklenica št. 1: 1 gld., št. 2: 40 kr., št. 3: 20 kr. — Razprodajalcem rabat Dobiva se v vseh večjih krajih mo-narhije; v Ljubljani pri gg. Schusnig-u & Weber-ju in A. Krisper-ju. — Svarilo pred ponarejanji! — Prosi se za poudbe v razprodajanje, kjer še ni založb.